

**FITXA IDENTIFICATIVA****Dades de l'Assignatura**

Codi	33269
Nom	Corrents actuals de la filosofia II
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1004 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre
1012 - Grau de Filosofia	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1004 - Grau de Filosofia	15 - Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	Obligatòria
1012 - Grau de Filosofia	14 - Història de la filosofia i corrents actuals de la filosofia	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
PEREZ RODRIGUEZ, BERTA MARIA	359 - Filosofia
TERUEL RUIZ, PEDRO	359 - Filosofia

RESUM

En la primera meitat del segle XX es van desenvolupar una sèrie de recepcions de Hegel, Marx i Freud que van donar lloc a diferents alternatives filosòfiques. Una d'aquestes va ser la teoria crítica de la societat. L'obra dels filòsofs socials de l'escola de Frankfurt: M. Horkheimer i Th. W. Adorno canalitza una nova lectura de les dues filosofies per afrontar els problemes de la crisi del s. XX. Des de la *Dialèctica de la Il·lustració* (1944) fins a la *Disputa del positivisme en la sociologia alemanya* (1969), l'alternativa de la teoria crítica va anar constituint un paradigma rellevant del segle XX.



La crisi de la cultura europea i la seua incapacitat per a configurar un horitzó de sentit més enllà de la racionalitat instrumental i tecnològica augmenta en la segona meitat del segle XX: la denúncia de Husserl es transforma ara en la pregunta d'Adorno: si és possible pensar després d'Auschwitz. El debat al voltant de l'humanisme, la filosofia de l'existència, el problema de la tècnica o els orígens del totalitarisme va configurant una sèrie de preocupacions sobre el que ha passat en l'intent de fer els homes superflus més enllà fins i tot del seu control.

Hi ha una diversitat de propostes que es desenvolupen des dels anys 50 als 90 i que donaran lloc a alternatives filosòfiques com ara: l'hermenèutica (H.-G. Gadamer, P. Ricoeur), l'estructuralisme (C. Lévi-Strauss, J. Lacan, L. Althusser) i el postestructuralisme (R. Barthes, M. Foucault), la filosofia de la diferència (G. Deleuze, J. Derrida), les filosofies de l'alteritat (E. Levinas, J. Derrida, H. Arendt; J.-L. Nancy), el gir lingüístic de la teoria crítica (J. Habermas).

La crisi dels paradigmes clàssics va augmentant en l'última part del s. XX i començaments del s. XXI (des dels anys 90 a l'actualitat). La radicalització de la crisi del subjecte, de la metafísica, de la filosofia de la història, de l'ideal estètic, així com el problema de la identitat, del gènere etc. dona lloc a un ampli debat cultural i filosòfic al voltant de la mateixa modernitat filosòfica, posada en qüestió des de diferents perspectives que, encara que no congruents entre si, es proposen com a alternatives a la modernitat des de la postmodernitat. Modernitat-postmodernitat va ser un debat sobre el qual es van pronunciar pràcticament totes les alternatives filosòfiques (cf. J.-F. Lyotard, F. Jameson, G. Vattimo, P. Sloterdijk, S. iek[U1]).

Nous debats sobre la crisi cultural i política centren el començament del segle XXI: la democràcia en crisi, les guerres culturals, les polítiques de la identitat i el reconeixement, el feminisme de la igualtat i de la diferència, el problema de la justícia, el postcolonialisme, la globalització, l'impolític, amb diversitat de reflexions (Ch. Taylor, A. Honeth, L. Irigaray, M. Walzer, S. Benhabib, R. Rorty, N. Fraser, I. M. Young, E. Laclau, Ch. Mouffe, Z. Baumann, Byung-Chul Han, entre d'altres).

Els ítems recollits i la bibliografia proposada en cada apartat tenen un caràcter general orientatiu per a la docència dels diferents grups de l'assignatura, sense impedir als docents la possibilitat d'introduir una orientació pròpia en el desenvolupament del programa i en l'elecció concreta del material textual.

Els detalls sobre la tria concreta d'autors i autores i sobre l'itinerari teòric que es desplega cada any acadèmic es comuniquen mitjançant el programa docent lliurat en encetar-se el curs a cada grup (A i B).

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.



Altres tipus de requisits

Pel que fa als coneixements i habilitats, el nivell bàsic desitjable per als estudiants que cursin l'assignatura és el proporcionat tant per les matèries de l'àrea de Filosofia cursades durant el Batxillerat (Filosofia I / Filosofia i Ciutadania, i Filosofia II / Història de la Filosofia), com les d'Introducció a la Filosofia, la Història de la Filosofia antiga I i II, la Història de la Filosofia Medieval del Grau de Filosofia i la Història de la Filosofia Moderna (I i II) del Grau de Filosofia.

COMPETÈNCIES

1004 - Grau de Filosofia

- Capacitat de comunicació en una llengua estrangera.
- Ser capaç d'obtenir informació a partir de diferents fonts primàries i secundàries.
- Tenir capacitat per analitzar, sintetitzar i interpretar dades rellevants d'índole cultural, social, política, ètica o científica, i d'emetre'n judicis reflexius des d'una perspectiva no androcèntrica.
- Ser capaç d'organitzar i planificar els temps de treball.
- Adquirir la capacitat per plantejar i resoldre problemes, així com de prendre decisions, en un temps limitat.
- Tenir capacitat de transmetre a altres (experts o no) informació, idees, problemes i solucions.
- Ser capaç de millora i perfeccionament professional.
- Manejar-se amb soltesa en l'estudi filosòfic d'àrees particulars de la investigació i de la praxi humana, com ara la ment, el coneixement, el llenguatge, la tecnologia, la ciència, la societat, la cultura, l'ètica, la política, el dret, la religió, la literatura, les arts i l'estètica, evitant els caires androcèntrics.
- Adquirir un coneixement bàsic dels problemes, els textos i els mètodes propis que ha desenvolupat la filosofia al llarg de la història, reconeixent-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Conèixer les idees i els arguments dels principals filòsofs i pensadors, extrets dels seus textos, així com la investigació de les seues diverses tradicions i escoles, identificant-hi els possibles biaixos androcèntrics.
- Utilitzar i analitzar amb rigor terminologia filosòfica especialitzada.
- Identificar les qüestions de fons que subjauen a qualsevol tipus de debat.
- Relacionar problemes, idees, escoles i tradicions.
- Saber aplicar els coneixements adquirits per aclarir o resoldre determinats problemes aliens al propi àmbit de coneixement.
- Expressar amb precisió els resultats de l'anàlisi de problemes controvertits i complexos.
- Identificar i avaluar amb claredat i rigor els arguments presentats en textos o exposats oralment.
- Manejar amb soltesa i eficàcia les diverses fonts d'informació: bibliogràfiques, electròniques i altres.



- Adquirir habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un grau d'autonomia creixent.
- Treballar amb un grau creixent d'automotivació i autoexigència.
- Apreciar l'autonomia i la independència de judici.
- Reconèixer la fal·libilitat humana.
- Estimar positivament el pensament original i creatiu.
- Ser capaç d'assumir compromisos socials i ètics.
- Reconèixer i respectar allò que és diferent i plural.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- 1.-Introduir l'alumnat en el context de gènesi i desenvolupament del pensament filosòfic contemporani occidental.
- 2.-Donar a conèixer els principals textos, autors, teories i corrents de la filosofia contemporània.
- 3.-Treballar directament alguna de les fonts filosòfiques més significatives d'aquest període i ser capaç de comprendre-les, interpretar-les i analitzar-les críticament.
- 4.-Descobrir els principals problemes filosòfics que es van plantejar durant aquesta època, i relacionar-los amb els principals successos i característiques de la seva època.
- 5.-Ajudar l'estudiant a adquirir les claus hermenèutiques des d'on interpretar els textos més importants de la filosofia contemporània.
- 6.-Que l'estudiant pugui reflexionar sobre el procés formatiu en què es troba i orientar-se en el seu futur professional, a partir d'elements aportats per l'assignatura.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. UNITAT 1. FREUD I LA PSICOANÀLISI

La dualitat constitutiva de l'acostament freudià a la psique. El camí cap a la Traumdeutung. La libido com a interfície ontològica: projeccions biològiques, antropològiques, culturals. Subjecte contemporani i existència esquinçada: el debat a hores d'ara al voltant de la tensió entre naturalisme i humanisme.

2. UNITAT 2. HUSSERL II

Husserl: la filosofia com a renovació de la cultura. Lepokhé fenomenològica i la doctrina de la intencionalitat. Fenomenologia eidètica i fenomenologia transcendental. Recepció de la fenomenologia en el cercle de Göttingen: Adolf Reinach, Hedwig Conrad-Martius, Edith Stein.



3. UNITAT 3. HEIDEGGER II

Heidegger: la dimensió antropològica de l'anàlisi existencial i la negació de l'humanisme. El "gir" cap al llenguatge. Tècnica i acabament de la metafísica. Pensar l'esdeveniment.

4. UNITAT 4. EXISTENCIALISME

Sartre: l'ésser i el no-res entre Husserl i Heidegger. Pensament de la llibertat. L'existencialisme com a filosofia del subjecte complementària del mètode dialèctic. Simone de Beauvoir: la gestació de la seua ontologia existencial. Situació i llibertat: "El segon sexe".

5. UNITAT 5. LUKÁCS

Lukács: el fetixisme de la mercaderia i la cosificació del temps de la subjectivitat

6. UNITAT 6. ESCOLA DE FRANKFURT I

Els programes de l'escola de Frankfurt: Adorno i l'actualitat de la filosofia. Horkheimer: Teoria tradicional i teoria crítica

7. UNITAT 7. ESCOLA DE FRANKFURT II

Apories de la racionalitat i de la subjectivitat: Dialèctica de la Il·lustració. El temps després d'Auschwitz: Dialèctica negativa. Herbert Marcuse i el freudomarxisme

8. UNITAT 8. GADAMER

El problema de la veritat i les constriccions metòdiques: el programa hermenèutic de Gadamer

9. UNITAT 9. ESTRUCTURALISME.

Lestructuralisme antropològic i la seua lectura del nostre temps: C. Levy-Strauss. La concepció de l'home de Bataille.

10. UNITAT 10. POST-STRUCTURALISME. FOUCAULT.

Del llenguatge com a estructura a la "reducció" del subjecte a partir de les estructures. El post estructuralisme com radicalització de l'estructuralisme. Foucault i el coneixement. Foucault i el poder. Foucault i la subjectivitat.

**11. UNITAT 11. DERRIDA**

La fenomenologia, més enllà de l'estructuralisme. La "diferència" entre Heidegger i Derrida. Escripura i suplement. Logocentrisme i fonocentrisme. Repetició i difusió del significat. Derrida i Hegel: la diferència de la dialèctica.

12. UNITAT 12. HERÈNCIA DE HEIDEGGER I TORNADA A HEGEL

De la pregunta per l'ésser a l'hermenèutica de Gadamer. Hermenèutica i deconstrucció: dues lectures de Heidegger. L'idealisme reviscolat davant els hereus de Heidegger: iek i el subjecte cancel·lat.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Seminaris	15,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	50,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia del curs inclou classes presencials teòriques, trobades pràctiques i tutories individuals, tot això en diversos formats segons les necessitats i l'oportunitat (format presencial, virtual síncron, virtual asíncron). Els detalls sobre la metodologia que es fa servir cada any acadèmic es comuniquen mitjançant el programa docent lliurat, en encetar el semestre, a cada grup (A i B).

AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura reflecteix la qualificació d'una prova escrita en què s'avaluen els continguts, les competències i les habilitats desenvolupats en les classes presencials teòriques i pràctiques, i la qualificació d'un assaig original o comentari de text.

Examen: la qualificació de la prova suposa el 75% de la nota final (fins a 7,5 punts sobre 10). Assaig o comentari de text: la qualificació de l'assaig o comentari de text representa el 25% de la nota final (fins a 2,5 punts sobre 10).



La composició de la nota final s'atindrà, en síntesi, al quadro següent:

Examen: 75%

Assaig o comentari de text : 25%

TOTAL: 100%

Per a aprovar, els alumnes necessàriament han de realitzar una prova escrita, en què han de demostrar l'adquisició de les competències exercides en les classes presencials teòriques. La prova escrita pot incorporar preguntes de desenvolupament teòric i comentaris textuais.

Per a poder sumar els punts obtinguts en l'assaig o comentari de text, els alumnes han d'obtenir almenys un 4 (sobre 7,5) en l'examen.

Si els alumnes no lliuren l'assaig o el comentari de text, se'ls qualificarà amb un NO PRESENTAT, i se'ls conservarà la nota obtinguda en l'examen fins a la presentació d'aquest assaig dins de les dues convocatòries oficials del curs acadèmic. En aquest moment se'ls aplicaran els criteris exposats dalt i es procedirà a la qualificació.

El sistema d'avaluació recull les instruccions normatives establertes pel Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València. Ulteriors detalls metodològics sobre el sistema d'avaluació que es faça servir l'any acadèmic corresponent es faciliten, en començar el curs, mitjançant el programa docent lliurat a cada grup (A i B).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Heidegger, M.: Sein und Zeit (1927). Traducció castellana de José Gaos: "El ser y el tiempo", FCE, Mèxic, 1951; de Jorge Eduardo Rivera: "Ser y tiempo", Trotta, Madrid, 2003.
- Heidegger, M.: Brief über den Humanismus (1946). Traducció castellana d'Helena Cortés i Arturo Leyte: "Carta sobre el humanismo", Alianza, Madrid 2000.
- Sartre, J.-P.: L'existentialisme est un humanisme (1946). Traducció de V. Praci: "El existencialismo es un humanismo", Edhasa, Barcelona, 1999.
- Lukács, G.: Geschichte und Klassenbewusstsein (1923). Traducció castellana de Manuel Sacristán: "Historia y conciencia de clase", Grijalbo, Barcelona, 1969.
- Horkheimer, M.: Traditionelle und kritische Theorie (1937). Traducció castellana de J. L. López: "Teoría tradicional y teoría crítica", Paidós, Barcelona, 2000.
- Horkheimer, M. / Adorno, Th. W.: Odiseo, o mito e ilustración, en "Dialéctica de la Ilustración" [Dialektik der Aufklärung, 1947], traducció castellana de J. J. Sánchez, Trotta, Madrid, 1994, pp. 97-128.
- Adorno, Th. W.: Negative Dialektik (1966). Traducció castellana de J. M. Ripalda: "Dialéctica Negativa", Taurus, Madrid, 1975.



- Gadamer, H.-G.: Wahrheit und Methode (1960). Traducció castellana d'Ana Agud i Rafael de Agapito: "Verdad y Método", Sígueme, Salamanca, 1977.
- Rorty, R.: Philosophy and the Mirror of Nature (1979). Traducció castellana de Jesús Fernández Zulaica: "La filosofía y el espejo de la naturaleza", Cátedra, Madrid, 1983.
- Foucault, M.: Nietzsche, la Genealogía, la Historia, en Microfísica del poder [Microfisque du pouvoir, 1979], traducció castellana de J. Varela y F. Alvarez-Uriá, La Piqueta, Madrid, 1978, pp.7-29.
- Habermas, J.: Tareas de una teoría crítica de la sociedad, en Teoría de la acción comunicativa [Theorie des kommunikativen Handelns, 1981], vol. II, pp. 527-562.
- Freud, S.: Die Traumdeutung (1900). Traducció castellana de José Luis Ballesteros y de Torres: "La interpretación de los sueños", Biblioteca Nueva, Madrid 1923.
- Freud, S.: Das Ich und das Es (1923). Traducció castellana de José Luis Ballesteros y de Torres: "El yo y el ello", Biblioteca Nueva, Madrid, 1943.
- Beauvoir, S. de: Le deuxième sexe (1949). Traducció castellana d'Alicia Martorell: "El segundo sexo", Cátedra / Institut de la Dona de la Universitat de València, Madrid / València, 2013. Traducció catalana d'Hermínia Grau de Duran [volum 1] i Carme Vileginès [volum 2]: "El segon sexe", Edicions 62, Barcelona, 1968.

Complementàries

- Bodei, R.: La filosofía del siglo XX, Alianza, Madrid, 2001.
- Navarro Cordón, J. M.: Perspectivas del pensamiento contemporáneo, Síntesis, Madrid, 2004.
- Gaos, J.: Filosofía contemporánea, Universidad central de Venezuela, Caracas, 1962.
- Ayer, A. J.: Introducción del compilador a El positivismo lógico, FCE, Mèxic 1965, pp. 9-34.
- Leyte, A.: Heidegger, Alianza, Madrid, 2005.
- Mészáros, I.: El pensamiento y la obra de G. Lukács, Fontamara, Barcelona, 1981.
- Gómez, V.: El pensamiento estético de Th. W. Adorno, Cátedra, Madrid, 1998.
- Sevilla, S.: La construcción de la identidad personal, en Crítica, historia y política, Cátedra, Madrid, 2000, pp. 63-78.
- Lefort, C.: La incertidumbre democrática. Ensayos sobre lo político, Anthropos, Barcelona, 2004.
- Teruel, P. J.: La tensión oculta en la metapsicología freudiana como índice del debate contemporáneo entre los paradigmas humanista y naturalista, Cuadernos salmantinos de filosofía 40 (2013) 379-392.
- Bair, D.: Simone de Beauvoir. A Biography, Vintage Edition, Londres 1990.